

MŰVELŐDÉSI HÁZ ÉS KÖNYVTÁR

5243 Tiszaderzs, Fő út 20. Tel./Fax: 59/535-307; 535-308

E-mail: derzsinfo.kultur@t-online.hu Honlap: <http://derzsinfo.uw.hu>

Fenntartó: Tiszaderzs Község Önkormányzata

5243 Tiszaderzs, Fő út 19. Tel.: 59/355-200 Fax: 59/535-353

Az intézmény
avatási éve:

1971

Közművelődésről szóló beszámoló

A Tiszaderzs Község Önkormányzat Képviselő-testülete részére,
a 2004. november tervezett soros ülésére.

Tisztelt Képviselő-testület!

Az intézmény közművelődési tevékenységét az 1997. évi CXL. számú, ún. **kulturális törvény** alapulvételével megalkotott 9/2000. (V.02.) számú, **a helyi közművelődési tevékenység támogatásáról szóló rendelet**, a 156/2000. (IV.28.) számú határozatot módosító 260/2003. (XII.23.) számú képviselő-testületi határozattal jóváhagyott **alapító okirat**, valamint a 156/2000. (IV.28.) számú képviselő-testületi határozattal jóváhagyott **SzMSz** figyelembe-vételével látja el, melyről legutóbb 2002. szeptember 27-én számoltam be.

A fenti dokumentumokban rögzített feladatok lényegében az úgynevezett összevont – Művelődési Ház és Könyvtár, amely 1995-től egyszemélyes –, intézmény keretén belül valósulnak meg. Az intézmény avatásától kezdve Klubkönyvtárként került elnevezésre. Gyakorlatilag az intézmény tevékenységi köre, funkciója a mai napig sem változott jelentősen. A közművelődési tevékenységét meghatározza a társadalmi és gazdasági viszony, a szervezet története, a hatalmi és a strukturális rendszer. Ezekről függetlenül a mai napig is helytálló a Magyar Művelődési Intézet által 2001-ben kiadott országos közművelődési folyóiratban (SZÍN 6/5, 25. p.) megjelent cikkének összegzése, mely szerint: „... A klubkönyvtár a kistelepülések társadalmi nyilvánosságának fontos intézménye. „Hely”, ahol a lakosság összegyűlhet. Itt rendezik az árubemutatókat, banketteket, fogadóórákat, ... , szemvizsgálatot és tüdőszűrést, a különféle szervezetek gyűléseit. (...) Ugyanakkor nem szorul háttérbe a „klasszikus” közművelődési tevékenység sem. ...” Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a közművelődési tevékenység gyűjtőfogalom, melyben a könyvtári tevékenység is beletartozik.

A társadalmi, gazdasági viszonyokból eredően a kultúra piaccá alakult, melynek árúja a szabadidő lett. Az intézmény létjogosultságát meghatározza, hogy miként veszünk részt ezen a piacon. Az Európai Unióhoz történő csatlakozásunk, további elemi kihívást váltott ki.

A közigazgatás átszervezésétől kezdve a Kulturális stratégián át a Kistérségi együttműködésig bezárólag, mind fontos szerepet tölt be a „Kulturális közkinccs-program” megvalósításában. Intézményünknek is részt kell venni a kulturális együttműködésben annak érdekében, hogy megfeleljünk a szakmai követelményeknek, biztosítani tudjuk a működéshez szükséges tárgyi- és személyi feltételeket. Több szakmai fórumon is elhangzott: „a közművelődési intézmények kritikus helyzetben vannak, a finanszírozásuk is egyre rosszabb a megszorító intézkedésekből fakadóan”. Ez azt jelzi, hogy a szaktárcák előtt is ismert a 60-70-es években épült közművelődési intézmények működési körülményei, és nem csupán helyi probléma, ami az intézmény műszaki állapotát illeti.

Tisztelt Képviselő-testület!

Úgy ítélem meg, hogy a hosszú bevezető rész elősegíti a beszámoló tartalmi részének objektív értékelését, melyben először ***az intézmény közművelődési tevékenységéről*** adok tájékoztatást, a legutóbbi beszámoló óta eltelt időszakra vonatkozóan.

Az intézmény jelenlegi, többszörös (közművelődési, könyvtári, tornatermi) funkcióját tekintve – jellemzően az iskolai szorgalmi időszakokra vonatkoztatva: hétfőn 8-tól 16 óráig; keddtől péntekig 8-tól 21 óráig –, illetve szombaton 14-től 21 óráig folyamatos nyitvatartási rendben működik. Ezen belül: ***keddtől szombatig a könyvtár 14-16 óra, a klub 16-21 óra közötti nyitva tartással biztosítja a közművelődési lehetőséget.*** Esetenként (rendezvények, testületi ülésen történő jelenlét miatt) a nyitvatartási idő megváltoztatásra kerül, melyről plakát kihelyezésével előzetesen tájékoztatjuk a tisztelt látogatóinkat.

A látogatást tényszerűen jellemzik a 2003. évi statisztikai jelentésben szereplő adatok: sportolás, testkultúra fejlesztése érdekében 422 óraszám, 8130 fő; kötetlen társas élet szolgáltatást, azaz a klub által biztosított szabadidős lehetőséget 447 alkalommal, 4074 fő; külső szervek által történő igénybevétel 65 alkalommal, 206 óraszám, 3627 fő. Összegezve: 15831 fő éves viszonylatban (15831 fő / 52 hét / 5 nap = átlagban naponta 61 fő), amelyben nem szerepel az iskolások tornatermi használata. A 2004. évi statisztikai adatok pozitív változása várható, tekintettel arra, hogy az árusításokra ismét igényelhető az intézmény helyiségei. Ennek anyagi vonzata már az október havi költségkimutatásban is szembetűnően érzékelhető, mivel a tervezett éves 100 eFt bevétel a 200 %-ot is meghaladja.

A tisztelt képviselő-testület előtt is ismert, hogy a hagyományos – turisztikai jelentőséggel bíró –, községi szintű rendezvények számát csökkenteni kellett, anyagi fedezet hiánya miatt. 2003-ban a DSZE főszervezésében lebonyolított szüreti felvonulás és a bál

került támogatásra a költségvetésből. 2004-ben a falunap lebonyolításának finanszírozását vállalta fel a tisztelt képviselő-testület, melyet ezúton is köszönök, a rendezők nevében! Köszönetemet kívánom kifejezni mindazoknak is, akik önzetlenül vették ki részüket az utóbbi években lebonyolításra kerülő, községi szintű rendezvények sikere érdekében.

Sajnálatos módon az intézmény által szervezett műsoros rendezvények 2002-től nem voltak, mivel minden esetben vissza kellett utasítani az előadóművészek ajánlatait, az anyagi fedezet hiányára, illetve a rentabilitásra való hivatkozással. A közművelődési intézmények finanszírozási helyzetét reálisan értékelve – bevezetőmben említettem – a megyei Művelődési, Továbbképzési és Sport Intézet (MTSI) már 2002. januártól igyekszik segíteni a NKA-tól nyert pályázati pénzből, ún. tájelőadásos műsorok felajánlásával. Intézményünk 2002-ben kettő alkalommal is élt a lehetőséggel (a mezőtúri Szivárvány Citerazenekar szereplése, illetve a jászárokszállási Népfőiskola Színkörének, Aldobolyi Nagy György: A Charley néjne című előadása). Függetlenül attól, hogy az előadásokon ingyenesen lehetett részt venni, meglepően kevés számú érdeklődés volt. Pedig az utóbbi előadás színvonala elnyerte a jelenlévők (45 fő!) tetszését. Mivel az ingyenes előadásra is a minimális érdeklődés a jellemző, így teljesen megalapozott a rentabilitásra való hivatkozás, függetlenül attól, hogy az intézmény nem, és nem is lehet profitorientált. Ezért ismételtlen együttműködési megállapodást kötött intézményünk, tájelőadás fogadására. Az iskolával és az óvodával történő egyeztetés alapján megjelölt időpont elfogadásra került, így 2005. április 15-én pénteken 10 órai kezdettel, cca. 110 gyermek tekintheti meg a kecskeméti Ciróka Bábszínház Létramesék című előadását, 55 percben. Az MTSI ajánlataiban szerepelt többek közt: a Tisza Táncegyüttes (30-40 táncos + zenekar); A szabin nők elrablása című, 3 órás zenés vígjáték a jászárokszállási Színkör előadásában, de egyrészt a Tisza Táncegyüttes által igényelt technikai feltételek hiánya, másrészt az ingyenes előadásokra is jellemző érdeklődés miatt, nem mertük felvállalni fogadásukat. A tények kétségtelenül igazolják, hogy az iskolai és az óvodai szórakoztató rendezvények vonzzák változatlanul a közönséget.

Szakmailag a kötetlen társas élet kategóriába tartozó klubélet biztosítja a bevezetőben „árúként” említett szabadidő hasznos eltöltését, amely a nyitvatartási idő domináns része. Átlagosan számítva, naponta 5-10 fő veszi igénybe a klub szolgáltatásait: biliárdozást, zenehallgatást, asztaliteniszezést. A látogatók célcsoportját főleg a fiatalok képezik, amely kibővül az általános iskolásokkal a tanítási szünet idejében. 2004. évi évvárótól kezdődően – az általános iskolások igényét kielégítve – minden második szombaton, zártkörűen tartott, ifjúsági klubdelutánra került sor, 18 éven felüli személyek felügyeletével. A kulturális konkurenciából, a divatorientáltságból, illetve az igénylők számának radikális csökkenéséből

eredően, viszonylag rövid időn belül megszüntetésre került. A heti 2 alkalommal tartott aikidó edzések, évek óta rendszeresen megtartásra kerülnek. Jellemzően ősztől tavaszig igénylik a nagytermet egyéb sportolási célra (kosárlabdázás, TKTE edzések, aerobik, stb.).

Az intézmény tevékenysége az utóbbi időben jelentősen kibővült a nem művelődési célú közigazgatási, lakossági szolgáltatással. Számos esetben igénylik az intézmény koordinálását különböző ügyintézéshez (pl. a 2290/2003. számon iktatott, Települési Civil Fórum létrehozása, 7 civil szervezet csatlakozásával), adatszolgáltatáshoz (pl. a Magyar Turizmus Rt. Tisza-tavi R.T.P.I. részére megküldésre kerülő Tisza-tó Rendezvénynaptár, intézmények, illetve lakosság részére Internetről információkeresés, közlés, stb.), technikai eszközök biztosításához, stb., amely igények kielégítése – értelemszerűen – a nyitvatartási időn kívül lehetséges.

Az intézmény könyvtári tevékenységére vonatkozóan objektív összefoglalást tartalmaz az 1997. évi CXL. tv. 69.§. e.) pontja alapján elrendelt és lefolytatott szakfelügyeleti vizsgálat anyaga, mely az 1432/2004. számon került iktatásra a fenntartónál. A 2004. július 22-ei helyszíni vizsgálatról záruló ellenőrzésről Jelentés és Kérdőív került elkészítésre, mely utóbbit – fenntartói és könyvtárosi záradékolás után – a szakfelügyelő megküldött a minisztériumnak. Tekintettel arra, hogy a Jelentés 6 oldal, a Kérdőív 11 oldal terjedelmű, így a szakfelügyelő értékelő, összegző megállapításait, javaslatait ismertetném Önökkel.

„Tiszaderzs községben a községi "klubkönyvtár" működési feltételei összességében a 1-2000 lakosú alföldi nagyközségekben tapasztaltaktól – az épületbeli adottságok miatt – kedvezőtlenebbek, a személyi ellátás szerencsés, a gyűjtemény korszerűsége kritikusan szerény, feltártsága példaszerű, a hatókör s a látogatottsági-kölcsönzési forgalom az átlagostól inkább alacsonyabb, igazodik a társadalmi-gazdasági környezet változásaihoz.

A nyilvános könyvtárakra vonatkozó törvényi kötelezettségek a fenntartó és az intézmény oldalán a település gazdasági ill. költségvetési kondíciói szintjén alapvetően teljesülnek.

A belátható időn belül elkészítendő könyvtári stratégiai terv prioritásai között - tapasztalataink s észrevételeink alapján bizakodunk az épület felújításának eljövételében, elhagyhatatlannak tartjuk a fizikai és tartalmi avulásra tekintettel a gyűjtemény kb. 8-12 %-os apasztását, s ha erre pályázati lehetőség adódik, az áttérés megfontolását olyan könyvtári integrált számítógépes rendszerre, amely alkalmas a gyűjtemény és a forgalom kézimunkát

kímélő elemzésére, eszköze gyarapításnak és apasztásnak, s a nyilvános könyvtárakban alkalmazott rendszerekkel valamennyire kompatibilis.

Felsoroltak mellett javasoljuk a névhasználat -alapító okiratban is rögzített-korrektúráját, a szabályzatok aktualizálását, a küldetési nyilatkozat elkészítését, a munkaprogramokban a hatókör, s a forgalom növelésében alkalmazott technika és metodika számbavételét, módosítását, a hatókör lehetséges bővítésének igényével.”

Összegzésül a vizsgálathoz igényelt Önértékelésből (7 oldal) a SWOT-analizist idézve igyekszem tömören ismertetni a könyvtár tevékenységét jellemző körülményt.

Mikrokörnyezetünk, SWOT-analízis módszerrel

S = (strength) **erősségek**

O = (opportunities) **lehetőségek**

W = (weakness) **gyengeségek**

T = (threats) **veszélyek**

Erősségeink:

- a könyvtárnak helyt adó intézményünk jól megközelíthető, a település központjában helyezkedik el
- új ismeretek befogadására kész, és az új médiák kezeléséhez szükséges ismeretekkel, gyakorlattal rendelkezik a könyvtáros
- jelentős elektronikus dokumentumtípust foglal magában a dokumentum-állományunk
- dokumentumállományunk, kölcsönzőink számítógépes nyilvántartása
- Internet hozzáférés, ISDN vonalon keresztül
- az olvasói igényeket ki tudjuk elégíteni az ODR igénybevitelével
- a saját honlapon elhelyezett könyvtárállományunk adatbázisával fokozzuk az Internet kapcsolattal rendelkezők érdeklődését: látogatásra, kölcsönzésre ösztönözve ezzel is a lakosságot
- a településünk kulturális életének közismertté tételét segítsük elő azzal, hogy az eseményekről készült dokumentumokat digitalizáltan tesszük közzé

Gyengeségeink:

- a könyvtárhelyiség, illetve az intézmény lapos tető felújításában évről évre nincs előrelépés, a kialakult sorsdöntő állapot az állomány állagmegóvását is veszélyezteti
- az állománygyarapítás költségvetési finanszírozása radikálisan csökkent az elmúlt évben
- a könyvtárállományunk jelentős része elavult, főlegesen foglalja a helyet, terheli az állományt
- a osztott munkaidő kevés ahhoz, hogy meghatározható legyen az állomány- alakítási stratégia: állományelemzés, ezen belül is a mennyiségi- és a minőségi elemzés

Lehetőségeink:

- a folyamatos részvétel a szakmai értekezleteken, továbbképzéseken
- a minőségbiztosítás szemléletének, módszereinek alkalmazása
- további pályázati lehetőségek kihasználása a szakmai tevékenységre és technikai fejlesztésre – a fenntartói finanszírozás, támogatás korlátain belül
- a kommunikációs és információs technika kihasználása

Veszélyek:

- a könyvtáros társadalmilag negatív irányú megítélése és megbecsülése
- bizonytalan finanszírozás
- az életen át történő tanulás követelményeinek szorgalmazása – EU-ban

Tisztelt Képviselő-testület!

Ennyiben kívántam beszámolni az intézmény tevékenységéről. Remélem, hogy nem élttem vissza türelmükkel, a terjedelmet illetően.

Tisztelettel kérem, hogy a beszámolómat megtárgyalni és elfogadni szíveskedjenek.

Tiszaderzs, 2004. november 12.

Kukoricza József
Klubkönyvtár-vezető